Allah'ın Dini'nde Kararlılık

Muhammed Salih El-Müneccid

Mütercim: İsmail Yaşa
www.medineokulu.org

ÖNSÖZ

Şüphesiz ki hamd, Allah'adır. O'na hamdeder, O'ndan yardım ve bağışlanma dileriz. Nefislerimizin şerrinden ve kötü amellerimizden Allah'a sığınırız. Allah kime hidayet ederse onu saptıracak yoktur. Kimi de saptırırsa onu hidayete erdirecek yoktur. Allah'tan başka ilah olmadığına şehadet ederim. O, tektir ve ortağı yoktur. Ve şehadet ederim ki, Muhammed O'nun kulu ve rasulüdür.

Allah'ın Dini'nde sebat etmek, azimle ve tutarlılıkla sırat-ı müstakimde yürümek isteyen her sadık müslüman için en başta gelen bir istektir.

Konunun önemi bir takım noktalarda gizlidir. Bunlardan bazıları şu şekildedir:

- Müslümanların halen içerisinde yaşadığı toplumların durumu, ateşiyle yandıkları çeşitli fitneler ve tuzaklar, dini garip duruma düşüren türlü şüpheler ve şehvetler...Öyle ki dine sarılan, hayret verici bir konuma ulaşmıştır: **"Dinine sarılan ateş parçasını elinde tutuyor gibidir."**

Müslümanın, sebatı sağlayacak sebeplere bugünkü ihtiyacının, selef zamanındaki bir kardeşinin ihtiyacından daha fazla olduğu konusunda hiçbir akıl sahibinin şüphesi yoktur. Zamanın kötülüğü, kardeşliğin azlığı, yardımlaşma ve dayanışmanın zayıflığı nedeniyle bunu gerçekleştirmek için gereken gayret daha büyüktür.

- Dinden çıkma olaylarının çoğalması, İslam için çalışanlar arasında dahi sapmaların başgöstermesi, müslümanı bu gibi sonuçlardan korkmaya ve güvenli bir neticeye ulaşmak için sebatı sağlayacak etkenleri aramaya itmektedir.

- Konunun, kendisi hakkında Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in **"Ademoğlunun kalbi kaynadığı zaman tencereden daha çok altüst olur."** [1] buyurduğu kalp ile bağlantılı olması...Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem kalp ile ilgili bir başka benzetme daha yapar: **"Kalp, ancak (takallubu) dönmesi dolayısıyla kalp olarak isimlendirilmiştir. Kalp, bir ağaç gövdesindeki tüy gibidir. Rüzgar onun altını üstüne getirir."** [2] Bu hadisten sonra şair şöyle der:

"İnsan ancak unutkanlığı dolayısıyla insan olarak isimlendirildi"

"Kalp de ancak dönmesi nedeniyle kalp olarak isimlendirildi"

Şehvetler ve şüpheler karşısında dönüveren kalbin sabit hale getirilmesi, bu görevin büyüklüğüne ve zorluğuna uygun güçlü etkenlere ihtiyaç duyan tehlikeli bir iştir.

---

[1] Ahmed; Müsned (6/4), Hakim; Müstedrek (2/289) Bkz. es-Silsiletu's-Sahiha (1772)

[2] Ahmed; Müsned (4/408) Bkz. Sahihu'l-Cami' (2361)

SEBATI SAĞLAYAN ETKENLER

Allah azze ve celle, bizlere merhameti gereği; Kitabı'nda, Nebi'si aracılığıyla ve O'nun yaşantısında sebat için gerekli bir çok etken bildirmiştir. Bunlardan bazılarını birlikte ele alacağız:

1. Kur'an'a yönelmek:

Kur'an-ı Kerim, ilk sebat vasıtasıdır. Allah'ın sağlam ipidir. Aydınlatıcı nurdur. O'na sımsıkı sarılanı Allah korur. O'na tâbi olanı Allah kurtuluşa erdirir. O'na davet eden doğru yola yönlendirilir.

Allah, Kur'an'ın belirli bir aşamayla ayrıntılı olarak indirilmesindeki amacın kalpleri iyice sağlamlaştırmak olarak açıklar: Allah Teâlâ, kafirlerin şüphelerini reddederek şöyle buyurur: ***(İnkar edenler, "Kur'an ona bir defada topluca indirilmeli değil miydi?" dediler. Biz onunla senin kalbini sağlamlaştırmak için böyle yaptık ve onu tane tane okuduk. Onların sana getirdikleri hiçbir temsil yoktur ki, sana doğrusunu ve daha açığını getirmeyelim*)** [3]

[3] 25/el-Furkan/32-33

Kur'an niçin dinde sebatın kaynağıdır?

- Çünkü, imanı yeşertir. Allah ile bağını kurarak nefsi arındırır.
- Kur'an ayetleri, müminin kalbine serinlik ve esenlik indirir. Böylece, fitne rüzgarları onu sürükleyemez. Kalbi, Allah'ın zikri ile huzur bulur.
- Müslümanı, doğru değerler ve düşüncelerle donatır. Bununla, çevresinde olanları düzenleyebilir. Yine; kendisine olayları değerlendirme imkanı sağlayan ölçüler kazandırır. Olayların ve insanların değişmesine göre sözleri değişip birbiriyle çelişmez ve kararında tereddüt olmaz.
- Kafirler ve münafıklardan oluşan İslam düşmanlarının ortaya attığı şüphelere cevap verir. İslam'ın ilk yıllarında yaşananlar, canlı örneklerdir:

– Müşriklerin "Muhammed terk edildi" [4] demelerine karşı, Allah azze ve celle'nin ***(Rabbin seni bırakmadı ve sana darılmadı)*** [5] kavlinin Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in nefsine etkisi nedir?

– Kureyş kafirleri, Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'e öğretenin bir beşer olduğunu ve O'nun, Kur'an'ı Mekke'deki rumi bir marangozdan aldığını iddia edince Allah azze ve celle'nin ***(Kendisine nisbet***

---

[4] Bkz. Sahih-i Müslim Nevevi Şerhi (12/156)
[5] 93/ed-Duhâ/3

ettikleri şahsın dili yabancıdır. Halbuki bu (Kur'an) apaçık bir Arapça'dır.) [6] buyurmasının etkisi nedir?
– Münafığın ***(Bana izin ver, beni fitneye düşürme)*** demesi üzerine Allah azze ve celle'nin ***(Bilesiniz ki onlar zaten fitneye düşmüşlerdir)*** [7] buyurmasının müminlerin kalplerindeki etkisi nedir?

Destek üzerine destek ve iman etmiş kalpleri kuvvetlendirme, şüpheleri reddetme ve batıl ehlini susturma değil mi?..Rabbim'e yemin olsun ki evet!

Hayret edilecek bir durum da Allah'ın müminlere, Hudeybiye'den dönüşlerinde çok ganimetler alacaklarını vadetmesidir. (Bu Hayber ganimetleridir.) Bunu, kendileri için kısa bir süre sonra gerçekleştireceğini, oraya yalnız çıkacaklarını ve münafıkların onlara katılmak isteyeceğini, müslümanların onlara kendilerine tâbi olmamalarını söyleyeceğini; münafıkların, Allah'ın kelamını değiştirmek isteyerek ısrar edeceklerini ve müminlere "Siz bizi çekemiyorsunuz" diyeceklerini bildirir. Allah azze ve celle onlara şöyle cevap verir: ***(Neredeyse hiç laf anlamıyorlar)*** [8] Sonra bunların hepsi müminlerin gözleri önünde aşama aşama, adım adım ve kelime kelime gerçekleşir.
– İşte bu noktada; hayatlarını Kur'an'a bağlayanlar; Kur'an'ı okumaya, ezberlemeye, anlamaya ve düşünmeye yönelenler, O'nunla hareket edip O'na boyun eğenler ile insanların sözünü tüm uğraşları ve meşguliyetleri haline getirenler arasındaki farkı anlayabiliriz.

---

[6] 16/en-Nahl/103
[7] 9/et-Tevbe/49
[8] 4/en-Nisa/78

– Ve keşke ilim talep edenler, eğitimlerindeki büyük payı Kur'an'a ve tefsirine verebilseler..

2. Allah'ın Şeriatı'na tutunup salih amel işlemek

Allah Teâlâ şöyle buyurur: ***(Allah, iman edenleri sağlam sözle hem dünya hayatında hem de ahirette sapasağlam tutar. Zalimleri ise Allah saptırır. Allah dilediğini yapar)*** [9]

Katâde şöyle der: Dünya hayatında hayırla ve salih amel ile sabit tutar. Ahirette ise kabirde sabit tutar. Seleften bir çoğundan bu rivayet edilmiştir.[10]

Allah Subhanehu şöyle buyurur: ***(Eğer kendilerine verilen öğüdü yerine getirselerdi, onlar için hem daha hayırlı hem de (imanlarını) daha pekiştirici olurdu)*** [11] Yani hak üzerinde daha sağlam olurlardı.

Bu apaçıktır. Fitne başgösterince, salih amellerden geri duran tembellerden sebat bekleyebilir miyiz? Oysa iman eden ve salih amel işleyenleri Rableri, imanları ile doğru yola yöneltir. Bu nedenle, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem salih amellere ısrarla devam ederdi. Kendisine en sevimli amel az da olsa devamlı olanıydı. Sahabileri bir amel işlediklerinde onu sürekli hale getirdiler. Aişe radıyallahu anha bir amel işlediğinde ona devam ederdi. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem **"Oniki rekatı kılmaya ısrarla devam edene cennet**

---

[9] 14/İbrahim/27
[10] Tefsiru'l-Kur'ani'l-Azim/İbni Kesir (4/421)
[11] 4/en-Nisâ/66

vacip olur."[12] (Ratibe sünnetlerini kasdeder). Kudsi hadiste, **"Kulum bana nafilelerle yaklaşmaya öyle devam eder ki kendisini severim"** [13] buyurulur.

3. Peygamber kıssalarını düşünüp örnek almak için incelemek

Allah Teâlâ'nı şu ayeti buna delalet etmektedir: ***(Peygamberlerin haberlerinden senin kalbini teskin edeceğimiz her haberi sana anlatıyoruz. Bunda sana gerçeğin bilgisi, müminlere de bir öğüt ve bir uyarı gelmiştir)***[14]

Bu ayetler, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem zamanında oyun ve eğlence olsun diye inmedi. Bilakis yüce bir gaye için indi. Bu, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in ve O'nunla birlikte müminlerin kalplerini sağlamlaştırma gayesidir.

- Allah azze ve celle'nin ***("Eğer iş yapacaksanız, yakın onu da tanrılarınıza yardım edin!" dediler. "Ey ateş! İbrahim için serinlik ve esenlik ol!" dedik. Böylece ona bir tuzak kurmak istediler; fakat biz onları, daha çok hüsrana uğrayanlar durumuna soktuk)***[15] kavlini düşünsen...İbni Abbas şöyle der: "İbrahim aleyhisselam ateşe atıldığında en son sözü (Hasbiyallahu ve ni'mel-Vekil / Allah bana yeter ve O ne güzel bir vekildir) idi."[16]

---

[12] Tirmizi (2/273) Tirmizi şöyle der: Hadis hasendir veya sahihtir. Ayrıca bkz. Sahihu'n-Nesai (1/388) ve Sahihu't-Tirmizi (1/131)
[13] Buhari. Bkz. Fethu'l-Bâri (11/340)
[14] 12/Hûd/120
[15] 21/el-Enbiya/68-70
[16] Bkz. Fethu'l-Bâri (8/229)

Bu kıssayı düşünürken, baskı ve işkence karşısında direnme duygusunun kalbine yerleştiğini hissetmiyor musun?

- Musa aleyhisselam kıssasıyla ilgili Allah azze ve celle'nin ***(İki topluluk birbirini görünce, Musa'nın adamları: "İşte yakalandık!" dediler. Musa: "Asla!" dedi. "Rabbim şüphesiz benimledir, bana yol gösterecektir")*** [17] kavlini düşünürsen...

Bu kıssayı düşünürken, zalimlerle karşılaşınca kararlılık sebat etme ve şiddet anında, ümitsizliğe kapılanların bağrışmaları arasında kararlılık gösterme şuurunu hissetmiyor musun?

- Firavun'un sihirbazlarının hikayesini göz önüne getirsen... Hani şu, hak kendilerine açıkça belli olunca ondan dönmeyerek kararlılık gösteren bir avuç insanın ilginç hikayesi...

Zalimin ***(Ben size izin vermeden önce ona inandınız öyle mi! Hakikat şu ki o, size büyü öğreten büyüğünüzdür. Şimdi elleriniz ile ayaklarınızı tereddüt etmeden çaprazlama keseceğim ve sizi hurma dallarına asacağım! Böylece hangimizin azabının daha şiddetli ve sürekli olduğunu iyice anlayacaksınız)*** [18] tehditleri karşısında, sebat etmenin bir yüce örneğinin kalbe yerleştiğini görmüyor musun?

İnanan azınlığın hiç tereddüt etmeden ***(Seni, bize gelen apaçık mucizelere ve bizi yaratana tercih edemeyiz. Öyle ise yapacağını yap! Sen ancak bu***

---

[17] 26/eş-Şuara/61-62
[18] 20/Tâ-hâ/71

dünya hayatında hükmünü geçirebilirsin) [19] diyerek gösterdiği kararlılık...

- Yine; Yasîn Suresi'nde geçen müminin ve Firavun ailesindeki müminin kıssalarından, Ashabu'l-Uhdûd'un hikayesi ve benzerlerinden alınacak en büyük ders, neredeyse tamamıyla sebat üzerinedir.

4. Dua

Allah'ın mümin kullarının özelliklerinden biri de, kendilerini dinde sabit kılması için dua ile Allah'a yönelmeleridir:

(Rabbimiz! Bizi doğru yola ilettikten sonra kalplerimizi eğriltme) [20]

(Ey Rabbimiz! Üzerimize sabır yağdır ve ayaklarımızı sabit kıl) [21]

"Ademoğullarının kalplerinin hepsi Rahman'ın parmaklarından iki parmağın arasında bir kalp gibidir. Onu dilediği gibi çevirir." [22] Bu nedenle, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem çokça şöyle derdi: **"Ey kalpleri çeviren! Kalbimi dinin üzerine sabit kıl."** [23]

5. Allah'ı zikretmek

---

[19] 20/Tâ-hâ/72

[20] 3/Âl-i Imran/8

[21] 2/el-Bakara/250

[22] İmam Ahmed ve Müslim, İbni Ömer'den merfu olarak rivayet eder. Bkz. Nevevi'nin Müslim Şerhi (16/204)

[23] Tirmizi, Enes'ten merfu olarak rivayet eder. Bkz. Tuhfetu'l-Ahvezi (6/349), Sahihu'l-Cami' (7864)

Bu, sebatı sağlayan en büyük etkenlerdendir. Allah azze ve celle'nin ***(Ey iman edenler! Herhangi bir topluluk ile karşılaştığınız zaman sebat edin ve Allah'ı çok zikredin)*** [24] kavlinde iki olay arasında kurulan şu bağı düşün. Allah'ı zikretmeyi, cihatta kararlılık göstermeye yardımcı olacak en büyük sebeplerden biri olarak gösteriyor.

"Farslar'ın ve Rumlar'ın, en çok ihtiyaç duydukları bir anda çokluklarının kendilerini nasıl aldattığını düşün"[25] İnananların, sayılarının azlığına rağmen Allah'ı çokça zikretmeleri nedeniyle nasıl kazandıklarını düşün.

Güzellik ve makam sahibi kadın kendine çağırdığı zaman, onun fitnesine karşı koymak için Yusuf aleyhisselam ne ile yardım diledi? "Maâzallah / Allah korusun!" kalesine sığınmadı mı? Bunun sonucu, şehvet dalgaları bu kalenin surlarına çarpıp yok olmadı mı?

Müminlerin imanlarının sağlamlaştırılmasında zikirlerin rolü işte böyle olur.

6. Müslümanın, doğru yolda yürümeye gayret etmesi

Her müslümanın üzerinde yürümesi gereken tek doğru yol, Ehli Sünnet ve'l Cemaat yoludur. Bu yol; Et-Taifetu'l-Mansûra'nın, el-Fırkatu'n-Nâciye'nin, sahih akide ve doğru metod sahiplerinin yolu; sünnete ve

---

[24] 8/el-Enfâl/45

[25] İbnu'l-Kayyım, "ed-Dâu ve'd-Devâ" isimli kitabında böyle der.

delile uyanların, Allah düşmanlarını ve batıl ehlini terkedenlerin yoludur.

Doğruda sabit kalma konusunda bunun önemini bilmek istiyorsan düşünerek kendine şu soruyu sor: Geçmişte ve günümüzdeki insanların bir çoğu niçin saptı?.Niye şaşkınlığa düştüler ve ayakları Sırat-ı Müstakim'den kaydı, doğru yol üzere ölemediler? Ya da ömürlerinin büyük bir kısmını tüketip hayatlarının değerli bölümlerini boşa geçirdikten sonra doğruya ulaştılar?

Onları; felsefeden kelama, tahriften i'tizâla,tevilden tefviz ve ircâya, tasavvuf tarikatlarının birinden diğerine sapıklık ve bidat dairelerinde dolaşır görürsün.

Ehli bidat, işte bu şekilde şaşkınlık ve tereddüt içerisinde olur. Kelam ehlinin ölüm anında sebattan nasıl mahrum edildiğine bak! Selef alimleri şöyle der: "Ölüm anında insanların en çok şüpheye düşeni kelam ehlidir."

Şimdi düşün! Ehli Sünnet ve'l Cemaat'tan hiç kimse, bu yolu öğrenip anladıktan ve bu yola koyulduktan sonra kızarak onu terketmiş mi? Belki hevâsı ve şehvetleri, zayıf aklına takılan bir şüphe dolayısıyla terkedebilir. Ama asla, daha doğrusunu gördüğü veya bu yolun batıl olduğu kendisine belli olduğu için terketmez!

Bunun delili, Herakl'ın, Ebu Süfyan'a Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'e tâbi olanlar hakkında sorduklarıdır: "Onlardan hiç kimse bu dine girdikten sonra dinine kızarak ondan geri dönüyor mu?" der. Ebu Süfyan "Hayır" deyince Herakl şöyle der: "İmanın sevinci kalplere karışınca böyle olur" [26]

---

[26] Buhari. Bkz. Fethu'l-Bâri (1/32)

Büyüklerden, bidat yollarında dolaştıklarını çok işittik. Bazılarına Allah'ın hidayet ettiğini, onların da batılı terkedip, önceki gittikleri yollara kızarak Ehli Sünnet ve'l Cemaat yoluna girdiklerini duyduk. Fakat bunun tersini hiç duyduk mu?!.

Eğer hak üzere sabit kalmak istiyorsan müminlerin yoluna koyul!

7. Terbiye

Belirli bir aşamayla, anlayarak elde edilen imani ve ilmi terbiye, sebatı gerçekleştiren faktörler içerisinde temel bir faktör olarak yeralır.

İmani terbiye; kalbe ve vicdana korku, ümit ve sevgi ile canlılık kazandırır. Kur'an ve Sünnet ifadelerinden uzak kalma ve insanların sözlerine tutunma neticesi ortaya çıkan donukluğu yokeder.

İlmi terbiye; sahih delil üzerinde durur. Bu da taklidi ve hoş olmayan fırsatçılığı ortadan kaldırır.

Şuurlu terbiye ile kişi kötülerin yollarını ve İslam düşmanlarının planlarını öğrenir. Gündemi bilir ve olayları tam olarak kavrayarak ona göre hareket eder. Bu şekilde, sınırlı sayıda insanın bulunduğu küçük toplumlarda kabuğuna çekilme ve içine kapanma önlenir.

Kademeli terbiye ise, müslümanı aşama aşama ilerletir. Onu dengeli bir planlamayla, olgunlaşmanın basamaklarında yükseltir. Bununla; aklına geleni söylemenin, aceleciliğin ve zararlı çıkışların önüne geçilir.

Sebatı getiren bu unsurun önemini daha iyi anlamak için Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in hayatına bakalım ve kendimize soralım:

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem'in sahabilerinin Mekke'de, kendilerine baskı uygulanan günlerde gösterdikleri sabrın kaynağı nedir?

Bilal, Habbâb, Mus'ab, Yasir ailesi ve diğer mazlumlar; hatta sahabenin önde gelenleri boykot sırasında ve diğer zamanlarda nasıl sebat ettiler?

Onların bu kararlılıkları, kişiliklerini aydınlatan nübüvvet ışığının köklü terbiyesi olmadan gerçekleşebilir miydi?

Bir sahabiyi ele alalım. Örneğin Habbâb ibnu'l-Eret radıyallahu anh...Efendisi, demir şişleri kor haline gelinceye kadar ısıtır, sonra onun çıplak sırtına koyardı ve sırtının yağı eriyip üzerlerine akınca ancak onları söndürürdü. Onu, bütün bunlara sabretmeye sevkeden neydi?

Bilal...Güneşten yanmış toprağın üzerinde, kayanın altında...Ve Sümeyye...Bağlar ve zincirler içerisinde...

Medine döneminde yaşanan bir olay ve bir soru: Huneyn'de, müslümanları çoğu hezimete uğrayınca Nebi sallallahu aleyhi ve sellem ile birlikte kim sebat gösterdi? İslam'a yeni girenler mi? Henüz nübüvvet okulunda yeteri kadar terbiye görmemiş ve çoğu ganimet toplamak için çıkanlar mı? Asla!..Sebat gösterenlerin çoğu, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in elinde uzun süre terbiye gören seçkin müminlerdi.

Onlar, eğer bu terbiye olmasaydı sebat gösterebilirler miydi?

8. Üzerinde bulunduğu yola güvenmek

Müslümanın üzerinde bulunduğu yola olan güveni arttıkça, o yolda yürümeye kararlılığı da şüphesiz daha büyük olur. Bu güveni sağlayan faktörlerden bazıları şunlardır:

- Üzerinde bulunduğun doğru yolun, bu asırda ve bu zamanda ortaya çıkmış yeni bir yol olmadığını hissetmek...O; senden önce nebilerin, sıddîkların, alimlerin, şehitlerin ve salihlerin üzerinde yürüdükleri soylu bir yoldur. Bunu hissetmekle garipliğin yok olur ve yalnızlığın dostluğa, üzüntülerin sevince ve mutluluğa dönüşür. Çünkü, onların hepsinin bu yolda sana kardeş olduklarını hissedersin.
- Seçilmiş olmanın şuuruna varmak...Allah azze ve celle şöyle buyurur:

(Hamdolsun Allah'a ve selam olsun seçkin kıldığı kullarına) [27]

(Sonra Kitab'ı, kullarımız arasından seçtiklerimize verdik) [28]

(İşte böylece Rabbin seni seçecek, sana olayların yorumunu öğretecektir) [29]

Allah, peygamberleri nasıl seçmişse, salihler için de bu seçimden bir pay vardır. Bu pay, peygamberlerin ilimlerinden kendilerine kalandır.

Allah seni bir cansız, bir hayvan, bir kafir, bir inkarcı, bir bidat davetçisi, bir fasık olarak yaratsaydı; İslam'a çağırmayan bir müslüman veya çeşitli hataları

[27] 27/en-Neml/59
[28] 35/Fâtır/32
[29] 12/Yusuf/6

olan bir yola davet eden biri olarak yaratsaydı bilincin nasıl olurdu?

Allah'ın seni seçmesinin ve seni Ehli Sünnet ve'l Cemaat yolunda bir davetçi kılmasının, üzerinde bulunduğun yolda kararlılık göstermene etki eden faktörlerden biri olduğunu görmüyor musun?

9. Allah azze ve celle'ye daveti pratik olarak uygulamak

Nefis, hareket etmezse bozulur. Dışa açılmazsa çürür. Nefsin dışa açılabileceği en yüce alanlardan biri de Allah'a davettir. Bu, peygamberlerin görevidir ve nefsi azaptan kurtarır. Bu uğurda, kuvvetler harekete geçer ve önemli görevler yerine getirilir. Dolayısıyla davet et ve emrolunduğun gibi dosdoğru ol. Hiçbir konuda bir kimse hakkında "ne ilerledi ne geriledi" demek doğru değildir. Çünkü nefsi sen ibadetle meşgul etmezsen, o seni günahla meşgul eder. İman, artar ve eksilir.

Zaman harcayarak, kafa yorarak, çalışarak ve konuşarak doğru yola davet etmek, müslümanın en önemli uğraşı ve kaygısı olursa; bu, şeytanın saptırma ve fitneye düşürme uğraşının önünü keser.

Buna; davet yolunda yürürken karşılaştığı engeller, inatçılar ve batıl ehli karşısında davetçinin nefsinde oluşan meydan okuma duygusunu da ilave edebiliriz.

Bu şekilde davet, kendisiyle kazanılan büyük sevaba ilave olarak sebatı sağlayan etkenlerden biri olur; gerilemeyi ve bozulmayı engeller. Çünkü hücüm eden savunma ihtiyacı hissetmez. Allah, davetçilerle birliktedir, onları sağlamlaştırır ve hatalarını örter.

Davetçi doktor gibidir. Bilgisiyle ve tecrübesiyle hastalıklara karşı savaşır. Başkaları üzerindeki bu savaşıyla o, hastalığa yakalanmaktan diğer insanlara oranla daha uzaktır.

10. Sağlam insanların etrafında bulunmak

Bu insanların sıfatlarından birini Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şu şekilde haber verir: **"İnsanlar arasında öyleleri vardır ki, iyiliğin anahtarları ve kötülüğün kilididirler."** [30]

Alimleri ve salihleri, davetçileri ve inananları arayıp onların etrafında bulunmanın sebat etmeye büyük bir şekilde yardımı vardır. İslam tarihinde gerçekleşen bazı fitnelerde, Allah müslümanları bir takım kişilerle sabit kılmıştır.

Ali ibnü'l-Medini rahimehullah'ın bahsettiği şu olay bunlardandır: "Allah dini riddet günü Sıddîk ile, mihnet günü de Ahmed ile aziz kıldı" [31]

İbnu'l-Kayyım rahimehullah'ın, Şeyhulislam İbni Teymiyye'nin kararlılık göstermedeki rolünü anlatırken söylediği şu sözleri düşün: "Korkumuz şiddetlenip kötü şeyler aklımıza gelmeye ve yeryüzü bize dar gelmeye başlayınca ona giderdik. Onu görüp sözünü işitir işitmez o hallerin hepsi üzerimizden kalkardı. Gönül rahatlığına, kuvvete, inanca ve sükunete dönüşürdü. Kullarına, ona

[30] Hasen hadis. İbni Mâce (237), İbni Ebi Asım; Kitabu's-Sünne (1/127). Bkz. es-Silsiletu's-Sahiha (1332)

[31] Siyeru A'lami'n-Nubela

kavuşmadan cennetini gösteren; bu dünyada onlara cennetin kapılarını açan; ona olan arzularını ve onun için yarışmalarını kuvvetlendirecek şekilde cennetin kokusundan ve serinliğinden onlara hissettiren Allah'ı tüm noksanlıklardan tenzih ederim." [32]

İşte burada İslam kardeşliği kararlılığı sağlamada ana unsur olarak ortaya çıkar. Salih kardeşlerin, örnek alınacak insanlar ve terbiye edici sıfatı bulunan kimseler, yürüdüğün yolda sana yardımcıdır. Kendisine sığınacağın bir barınaktır. Bildikleri ayetler ve hikmetli sözlerle seni sağlamlaştırırlar. Onlardan ayrılma ve onların arasında yaşa. Sakın yalnız kalma, şeytanlar seni kapar. Çünkü, kurt ancak sürüden uzak kalanı yer.

11. Allah'ın yardımına ve geleceğin İslam'ın olacağına tamamen inanmak

Sebata en çok yardım geciktiği zaman, sabit olan ayaklar kaymasın diye ihtiyaç duyarız. Allah Teâlâ şöyle buyurur: ***(Nice peygamberler vardı ki, beraberinde birçok Allah erleri bulunduğu halde savaştılar da onlar, Allah yolunda başlarına gelenlerden dolayı gevşeklik ve zaaf göstermediler, boyun eğmediler. Allah sabredenleri sever. Onların sözleri, sadece şöyle demekten ibaretti: "Ey Rabbimiz! Günahlarımızı ve işimizdeki taşkınlığımızı bağışla; ayaklarımızı sabit kıl; kafirler topluluğuna karşı bizi muzaffer eyle!" Allah da onlara dünya nimetini ve***

[32] el-Vâbilu's-Sayyib (sf.97)

ahiret sevabının güzelliğini verdi. Allah iyi davrananları sever) [33]

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, işkence gören sahabilerinin inançlarını sağlamlaştırmak için onlara baskı ve işkence günlerinde, geleceğin İslam'ın olacağını haber vermişti. Ne demişti?

Buhari'de, Habbâb radıyallahu anh'tan, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in şöyle buyurduğu rivayet edilir: **"Allah bu işi (dini) mutlaka tamamlayacaktır. Öyle ki, bir yolcu San'a'dan Hadramevt'e kadar Allah'tan ve sürüsü için kurttan başka hiçbir şeyden korkmadan gidecek"** [34]

Geleceğin İslam'ın olacağı ile ilgili hadisleri İslam'da yeni olanlara bildirmek onların kararlılık üzere terbiye edilmesi açısından önemlidir.

12. Batılın gerçek yüzünü bilmek ve ona kanmamak

Allah azze ve celle'nin ***(İnkarcıların diyar diyar dolaşması sakın seni aldatmasın!)***[35] kavlinde müslümanlar için bir teselli ve inançlarını kuvvetlendirme vardır.

Allah azze ve celle'nin ***(Köpük ise atılıp gider)*** [36] ayetinde batıldan korkmama ve batıla teslim olmama konusunda akıl sahipleri için bir örnek vardır.

Kur'an-ı Kerim'in bir üslubu da batıl ehlini ortaya çıkarmak, hedeflerini ve bunun için kullandıkları yolları

---

[33] 3/Âl-i Imran/146-148
[34] Buhari. Bkz.Fethu'l-Bâri (7/165)
[35] 3/Âl-i Imran/196
[36] 13/er-Ra'd/17

açığa vurmaktır. ***(Böylece suçluların yolu belli olsun diye ayetleri iyice açıklıyoruz)*** [37] Müslümanlar, gafil yakalanmasın ve İslam'a nereden zarar gelebileceğini bilsinler diye...

Düşmanlarını tanımadıkları için hesap etmedikleri yerden saldırıya uğrayınca sebat edemeyen ve ayakları kayan nice davetçiler ve dağılan hareketler işittik ve gördük.

13. Kararlı davranmaya yardımcı olacak huyları edinmek

Bunların en başında sabır gelir. Buhari ve Müslim'de rivayet edilen bir hadiste Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurur: **"Hiç kimse sabırdan daha hayırlı ve bol bir hediye ile ödüllendirilmedi"** [38] Sabrın en şiddetlisi, musibetle ilk karşılaşma anındadır. Kişi beklemediği bir felaketle karşılaştığında çöküntü yaşar ve sabrı yoksa kararlılığını kaybeder.

İbnu'l Cevzi rahimehullah'ın şu anlattığını düşün: **"**Seksenine yaklaşmış bir adam gördüm. Cemaatle namaza devam ederdi. Kızının oğlu öldü. Şöyle dedi:"Kimsenin dua etmesine gerek yok. Çünkü O (Allah), duayı kabul etmiyor." Sonra şöyle dedi: "Allah Teâlâ inat ediyor ve bize bir çocuk dahi vermiyor."**"** [39] Allah, bu adamın söylediğinden yüce ve uzaktır.

---

[37] 6/el-En'am/55
[38] Buhari; Kitabu'z-Zekat, Müslim; Kitabu'z-Zekat
[39] es-Sebât ınde'l-Memât/İbnu'l Cevzi (sf.34)

Müslümanlar Uhud'da musibete uğradıklarında bunu beklemiyorlardı. Çünkü Allah onlara zafer vadetmişti. Böylece Allah onlara, kanla ve şehitlerle iyi bir ders vermiş oldu: ***((Bedir'de) iki katını (düşmanınızın) başına getirdiğiniz bir musibet, (Uhud'da) kendi başınıza geldiği için mi "Bu nasıl oluyor?" dediniz? De ki: O, kendinizden kaynaklanmaktadır)*** [40] Nefislerinden kaynaklanan neydi?

(Allah arzuladığınız (galibiyeti) size gösterdikten sonra zaafa düştünüz; verilen emir konusunda tartışmaya kalkıştınız ve âsi oldunuz. İçinizde dünyayı isteyeniniz de vardı) [41]

14. Salih kimsenin nasihati

Müslümanın, bir fitneye uğradığı ve Rabbi onu arındırmak için imtihan ettiği zaman sebat etmesini sağlayan faktörlerden biri de Allah'ın ona, kendisine nasihat eden ve inancını sağlamlaştıran salih bir insan göndermesidir. Allah'ın kendisini faydalandırdığı, hatasını örten nasihatlerdir. Bu nasihatler; Allah'ı, O'na kavuşmayı, cenneti ve cehennemi hatırlatan sözlerle doludur.

İmam Ahmed'in hayatında bunun örneklerine rastlanır. O, saf bir altın gibi çıkmak üzere bela ile imtihana girer.

Zincirlerle bağlı olarak Me'mun'un huzuruna götürülmektedir. Me'mun, huzuruna getirilmeden önce

---

[40] 3/Âl-i Imran/165
[41] 3/Âl-i Imran/152

İmam Ahmed'i ağır bir şekilde tehdit etmiştir. Öyle ki, hizmetçisi İmam Ahmed'e şöyle der: "Ey Ebâ Abdillah! Me'mun daha önce hiç çekmediği bir kılıç çekti. Eğer, Kur'an'ın mahluk olduğunu söylemezsen seni o kılıçla öldüreceğine, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'e yakınlığı üzerine yemin etti. Bunu sana söylemek bana zor geliyor." [42]

İşte o anda, basiret sahibi akıllı insanlar imamlarına, inancını kuvvetlendirici sözler söylemeyi fırsat bilirler. Zehebi'nin "es-Siyer"inde[43] Ebu Cafer el-Enbâri'den şöyle dediği rivayet edilir: **"**Ahmed, Me'mun'a götürüldüğünde haberim oldu. Fırat'ın karşısına geçtim. Onu handa otururken buldum. Kendisine selam verdim. "Ey Ebâ Cafer! Sıkıntı çektin" dedi. Ona şöyle dedim: "Yâhu! Sen bugün başsın. İnsanlar seni örnek alıyor. Vallahi, Kur'an'ın mahluk olduğunu söylersen insanlar da söyleyecek. Eğer sen söylemezsen, insanlardan bir çoğu da bunu söylemekten kaçınacak. Bununla birlikte; adam seni öldürmese de sen zaten öleceksin. Ölümden kaçış yoktur. Allah'tan kork ve onların isteğine cevap verme!" Ahmed, "Maşaallah/ Allah böyle diledi" diyerek ağlamaya başladı. Sonra dedi ki: "Ey Ebâ Cafer! Tekrarla" Ona aynı şeyleri tekrar söylerken "Maşaallah/ Allah böyle diledi" diyordu.**"**

İmam Ahmed, Me'mun'a götürülüşünü anlatırken şöyle der: **"**Geniş bir düzlüğe girdik. Gecenin ortasında orada ilerliyorduk. Bir adam karşımıza çıktı ve "Hanginiz Ahmed b. Hanbel?" dedi. Ona, "Bu" dediler. Deveciye, "Yavaşla" dedi. Sonra şöyle dedi: "Be adam! Burada

[42] el-Bidâye ve'n-Nihâye (1/332)
[43] Siyeru A'lami'n Nubela (11/238)

öldürüleceğine üzülme, cennete girersin”. Daha sonra, “Allah’a emanet ol!” dedi ve gitti. Onun kim olduğunu sordum. Araplardan, Rabia kabilesinden bir adam olduğunu; çölde yün yaptığını, kendisine Cabir b. Âmir denildiğini ve hayırla anıldığını söylediler.**”** [44]

El-Bidâye ve’n-Nihâye’de; bedevinin İmam Ahmed’e şöyle dediği zikredilir: “Be adam! Sen insanların temsilcisisin. Onlara kötülük getirme. Bugün sen, insanların önderisin. Sakın, seni söylemeye çağırdıkları şeyi söyleme; onlar da söyler ve Kıyamet Günü, onların günahını yüklenirsin. Allah’ı seversen üzerinde bulunduğun düşüncede sabret. Şüphesiz seninle cennet arasında ancak öldürülmen vardır.”

İmam Ahmed şöyle der: “Onun sözü, beni çağırdıkları şeyi yapmamaya olan kararlılığımı kuvvetlendiren etkenlerden biriydi.” [45]

Bir başka rivayette de İmam Ahmed şöyle der: **“**Bu sıkıntıya düştüğümden beri Tavk düzlüğünde[46] benimle konuşan bedevinin sözünden daha etkili bir söz işitmedim. Bana, “Ey Ahmed! Hakk seni öldürürse şehit olarak ölürsün. Yaşarsan da övülmüş olarak yaşarsın” dedi ve kalbime güç verdi.**”**[47]

İmam Ahmed kendisine eşlik eden ve fitnede onunla beraber direnen genç (Muhammed b. Nuh) hakkında şöyle der: **“**Yaşının küçüklüğüne ve ilminin azlığına rağmen, Allah’ın emri konusunda Muhammed b. Nuh’tan daha dirençli olan birini görmedim. Sonunun

---

[44] Siyeru A’lami’n Nubela (11/241)
[45] el-Bidâye ve’n-Nihâye (1/332)
[46] Rikka ve Bağdat arasında Fırat nehri kenarında bir yerin adıdır. Bkz. es-Siyer (11/241)
[47] Siyeru A’lamu’n Nubela (11/241)

hayırlı olmasını dilerim. Bir gün bana şöyle dedi: "Ey Ebâ Abdillah! Allah'tan kork! Sen benim gibi değilsin. Sen, örnek alınan bir insansın. İnsanlar boyunlarını uzatmış ne yapacağını gözlüyorlar. Allah'tan kork ve Allah'ın emrinde kararlı ol!" Öldüğünde onun namazını kıldım ve onu defnettim.**"** [48]

İmam Ahmed'in bağlı olduğu halde kendilerine namaz kıldırdığı mahkumlar bile onun sebat göstermesine katkıda bulunurlar.

İmam Ahmed bir keresinde zindanda şöyle der: "Hapsedilmeye aldırmıyorum. Evimden farkı yok. Kılıçla öldürülmeye de aldırmıyorum. Fakat kırbacın fitnesinden korkuyorum."

Zindandakilerden bazıları bunu işitir ve şöyle der: "Aldırma ey Ebâ Abdillah! İki kırbaç darbesinden başka bir şey değil. Sonra gerisinin nereye değdiğini hissetmezsin.""Bu söz üzerine sanki, sıkıntılarından kurtulmuş gibi olur.[49]

Değerli Kardeşim! Salihlerden öğüt almaya gayret et ve sana nasihat edilince onu anla!

Yolculuğa çıkmadan, içerisine düşmekten korktuğun şeyler için nasihat iste.

Musibete uğradığında veya beklenen bir sıkıntıdan önce nasihat iste.

Bir makama tayin edildiğinde veya mirasa konduğun ve zengin olduğunda nasihat iste. Kendi inancını sağlamlaştır, başkasının inancını sağlamlaştır. Allah, müminlerin velisidir.

---

[48] Siyeru A'lamu'n Nubela (11/242)
[49] Siyeru A'lamu'n Nubela (11/240)

15. Cennet nimetlerini ve cehennem azabını düşünmek ve ölümü hatırlamak

Cennet, mutluluklar diyarıdır. Acıların dindiği yerdir. Müminlerin son konaklama mekanıdır. Nefsin,karşılıksız fedakarlıkta bulunmama, çalışmama ve sebat etmeme özelliği yaratılışındandır. Bu karşılık ona zorlukları kolaylaştırır. Yolundaki engelleri ve güçlükleri küçük gösterir.

Alacağı mükafatı bilene çalışmanın zorluğu kolay gelir. Yolunda yürürken sebat göstermezse, genişliği gökler ve yer kadar olan cennete girme fırsatını kaçıracağını bilir. Sonra nefis, kendisini topraklıktan yükseltip ulvi aleme çekecek etkenlere muhtaçtır.

Nebi sallallahu aleyhi ve sellem, sahabilerinin inancını sağlamlaştırmada cenneti hatırlatma faktörünü kullanırdı. Hasen-sahih bir hadiste şu rivayet edilir: Yasir, Ammar ve Ümmü Ammar Allah yolunda işkence görürken Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem onların yanına uğrar ve şöyle der: **"Sabredin ey Yasir ailesi! Çünkü gideceğiniz yer cennettir."** [50]

Yine, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Ensar'a şöyle derdi: **"Benden sonra zulüm göreceksiniz. Havz başında bana kavuşuncaya kadar sabredin."**[51]

Ayrıca; kabirdeki iki grup insanın halini, haşrı, hesaba çekilmeyi, mizanı, sıratı ve diğer ahiret duraklarını düşün.

---

[50] Hakim; Müstedrek (3/383). Hadis, hasen-sahihtir. Tahrici için bkz. Fıkhu's-Siyre el-Elbâni tahkiki (sf.103)

[51] Buhari ve Müslim

Ölümü hatırlamak da müslümanı kötü olmaya karşı korur ve onu Allah'ın sınırları önünde durdurur; onları çiğnetmez. Çünkü o, ölümün kendisine ayakkabısının bağından daha yakın olduğunu ve birkaç dakika sonra vaktinin gelebileceğini bilirken nefsi onu yanlış yapmaya ya da hatada ısrar etmeye nasıl sürükleyebilir?

Bu nedenle Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurur: "Lezzetleri yıkan (ölümü) çokça hatırlayın." [52]

SEBAT GEREKTİREN DURUMLAR

Bu durumlar, geniş açıklama gerektirecek kadar çoktur. Burada, genel olarak bazılarını zikretmekle yetineceğiz.

1. Fitnelerde sebat göstermek

Kalplere isabet eden dalgalanmanın sebebi fitnelerdir. Kalp, sevinç ve üzüntü fitneleri ile karşılaştığında sabit kalmaz. Kalplerini iman dolduran basiret sahipleri bundan müstesnadır.

Fitne çeşitlerinden bazıları şunlardır:

Mal Fitnesi: ***(Onlardan kimi de, "Eğer Allah lütuf ve kereminden bize verirse, mutlaka sadaka vereceğiz ve elbette biz salihlerden olacağız" diye***

[52] Tirmizi (2/50). El-Elbâni, İrvâu'l Ğalil'de (3/145) sahih olduğunu söyler.

and içti. Fakat Allah lütfundan onlara verince, onda cimrilik edip yüz çevirerek sözlerinden döndüler) [53]

Makam Fitnesi: ***(Sabah akşam Rablerine, O'nun rızasını dileyerek dua edenlerle birlikte candan sebat et. Dünya hayatının süsünü isteyerek gözlerini onlardan çevirme. Kalbini bizi anmaktan gafil kıldığımız, kötü arzularına uymuş ve işi gücü aşırılık olan kimseye boyun eğme)*** [54]

Bu iki fitnenin tehlikesi hakkında Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurur: "Bir sürüye gönderilen iki aç kurdun sürüye verdiği zarar, kişinin mala ve şerefe düşkünlüğünün dinine verdiği zarardan daha fazla değildir." [55] Yani kişinin mala ve şana, şerefe düşkünlüğü dinine, iki aç kurdun bir sürüye verdiği zarardan daha fazla zarar verir.

Eş Fitnesi: ***(Ey iman edenler! Eşlerinizden ve çocuklarınızdan size düşman olanlar da vardır. – Onlardan sakının)*** [56]

Çocukların Fitnesi: "Çocuk; korku, cimrilik ve hüzün kaynağıdır." [57]

Baskı, İşkence ve Zulüm Fitnesi: Bu konuda en güzel örneği Allah azze ve celle'nin kavli verir: ***(Ateşle dolu hendeğe atılanlar (yakılarak) öldürüldü. Onlar (yakanlar) da başlarına oturmuşlar, müminlere yapmakta oldukları işkenceyi seyrediyorlardı.***

---

[53] 9/et-Tevbe/75-76
[54] 18/el-Kehf/28
[55] Ahmed; Müsned (3/460) Bkz. Sahihu'l Cami' (5496)
[56] 64/et-Teğabun/14
[57] Ebu Ya'la (2/305) Bu rivayeti, başka şahitleri de vardır. Bkz. Sahihu'l Cami' (7037)

Onlardan; sadece, göklerin ve yerin mülkü kendisine ait olan, Aziz ve Hamîd olan Allah'a iman ettikleri için intikam aldılar. Oysa ki Allah, her şeyi görür) [58]

Buhari, Habbâb radıyallahu anh'tan şöyle dediğini rivayet eder: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Kâbe'nin gölgesinde bürdesine sarınmış otururken O'na şikayette bulunduk. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: **"Sizden öncekiler arasında öyleleri vardı ki yakalanıp kendisi için kazılan çukura konulurdu. Bir testere getirilerek kafasının üzerine konulur ve kafası ikiye ayrılırdı. Etleri kemiklerinden ayrılıncaya kadar demir taraklarla taranırdı. Ve bu onu dininden döndürmezdi."** [59]

Deccal Fitnesi: Bu fitne, dünyadaki fitnelerin en büyüğüdür. **"Ey insanlar! Allah, Adem'i yarattığından beri yeryüzünde deccal fitnesinden daha büyük bir fitne olmamıştır. Ey Allah'ın kulları! Ey İnsanlar! İnancınızda sebat gösteriniz. Ben, onu size benden önce hiçbir peygamberin anlatmadığı şekilde anlatacağım..."** [60]

Kalplerin, fitneler karşısında doğru yoldan sapma ve sebat gösterme dereceleri hakkında Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurur: **"Fitneler kalplere, hasır gibi dal dal tesir eder. Hangi kalp onu kabul ederse ona siyah bir nokta konulur. Hangi kalp de onu reddederse ona beyaz bir nokta konulur. Sonunda iki ayrı kalp ortaya çıkar: Gökler**

---

[58] 85/el-Büruc/4-9
[59] Buhari. Bkz. Fethu'l Bâri (12/315)
[60] İbni Mâce (2/1359). Bkz. Sahihu'l Cami' (7752)

ve yer kaldığı müddetçe fitnelerin kendisine zarar veremeyeceği ak taş gibi beyaz bir kalp ve diğeri .....” [61]

2. Cihatta sebat etmek

(Ey iman edenler! Herhangi bir topluluk ile karşılaştığınız zaman sebat edin) [62] Dinimizdeki büyük günahlardan biri de ordular karşı karşıya geldiği anda savaş alanından kaçmaktır. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Hendek'te, sırtında toprak taşırken, müminlerle birlikte şu sözü tekrarlıyordu: **“(Düşmanla) karşılaşırsak ayaklarımızı sabit kıl”** [63]

3. Doğru yolda sebat göstermek

(Müminler içinde Allah'a verdikleri sözde duran nice erler var. İşte onlardan kimi, sözünü yerine getirip o yolda canını vermiştir; kimi de (şehitliği) beklemektedir. Onlar, hiçbir şekilde (sözlerini) değiştirmemişlerdir) [64] İlkeleri, canlarından daha değerlidir. Hiçbir geri adımı kabul etmeden sözlerinde ısrar ederler.

---

[61] Ahmed; Müsned (5/386), Müslim (1/127). Hasır gibi: Yani hasırın üzerinde uyuyan kişinin sırtına çizgi çizgi iz bırakması gibi.
[62] 8/el-Enfal/45
[63] Buhari. Bkz. Fethu'l Bari (7/399)
[64] 33/el-Ahzab/23

4. Ölüm anında sebat göstermek

Kafirler ve facirler, en zor anlarında sebattan mahrum bırakılırlar. Ölüm anında şehadet getiremezler. Bu, kötü sonun işaretlerindendir. Bir adama ölmek üzereyken "La ilahe illallah de" denilir. Başını sağa sola oynatarak söylemeyi reddeder.

Başka biri ölüm anında ""Bu iyi bir parça. Bunun fiyatı ucuz" der.

Bir diğeri satranç taşlarının isimlerini sayar.

Bir başkası da şarkı sözlerini veya melodisini mırıldanır. Sevgilisinin adını tekrarlar.

Çünkü bunlar, dünyada onu Allah'ı zikretmekten alıkoymuştur. Böylelerinin, yüzünün karardığı veya kötü koktuğu görülür. Ruhları çıkarken kıble yönünün tersine çevrilirler. Güç ve kuvvet ancak Allah'tandır.

Sünnet ehli salih insanlara gelince, Allah onları ölüm anında sebat göstermeye muvaffak kılar. Kelime-i şehadet getirirler. Yüzlerinin parladığı ve güzel koku yaydıkları görülür. Ruhları çıkarken kendilerine bir şekilde müjde verilir.

Ölüm sıkıntısında, Allah'ın sebat etmeye muvaffak kıldığı insanlardan bir örnek...Ebu Zür'a er-Râzi, hadis ehlinin imamlarından biri...Bu da hikayesi:

Ebu Zür'a'nın yazıcısı Ebu Cafer Muhammed b. Ali şöyle anlatır: Meşheran'da[65] Ebu Zür'a'nin yanına gittik. Ölüm döşeğinde idi. Yanında Ebu Hatim, İbni Varrah, Münzir b. Şâzân ve başka insanlar vardı. **"Ölülerinize Lailahe illallah'ı söylemesini telkin edin"** şeklindeki

---
[65] Rey şehrinin köylerinden biri

telkin hadisini zikrettiler. Kendisine telkinde bulunma konusunda Ebu Zür'a'dan utandılar. "Gelin, hadisi zikredelim" dediler. İbni Varrah şöyle dedi: "Ebu Asım bize şöyle bildirdi: Abdulhamid b. Cafer Salih'ten..." "İbnu Ebi" demeye başladı. Gerisini getiremedi. Bunun üzerine, Ebu Hatim şöyle dedi: "Bündâr bize şunu bildirdi: Ebu Asım, Abdulhamid b. Cafer'den, o da Salih'ten şunu haber verdi." O da gerisini söyleyemedi. Diğerleri sustular. Ebu Zür'a ölüm döşeğinde, gözlerini açarak şöyle dedi: "Bize Bündâr şunu bildirdi: Ebu Asım, bize Abdülhamid b. Cafer'in Salih b. Ebi Ureyb'den, onun da Kesir b. Murra'dan şöyle rivayet ettiğini haber verdi: Muaz b. Cebel şöyle dedi: Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem buyurdu ki: **"Son sözü La ilahe illallah olan cennete girer"** Ve ruhu çıktı. Allah rahmet eylesin.[66]

Onun gibiler hakkında Allah şöyle buyurur: ***(Şüphesiz, Rabbimiz Allah'tır deyip, sonra dosdoğru yolda yürüyenlerin üzerine melekler iner. Onlara: Korkmayın, üzülmeyin, size vâdolunan cennetle sevinin! derler)***[67]

Allah'ım! Bizleri de onlardan eyle. Allah'ım! İşlerimizde sebat ve doğruda kararlılık dileriz. Davamızın sonu, Alemlerin Rabbi olan Allah'a hamdetmektir.

---

[66] Siyeru A'lami'n Nubela (13/76-85)
[67] 41/Fussilet/30

Muhammed Salih el-Müneccid